A JEWISH CANADIAN DAILY
CIRCULATED ALL OVER CANADA AND ABROAD

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

CANADA

א קאנאדישער אידישער
שטימע צייטונג פאר
אידישע און ענגלישע
דער ענינים בפרט
און פאר אלגעמיינע
ליכע ענינים בכלל,
און וועלכע איז אנ־
ערקענט איבערגעל
אלס אזעלכע.

VOLUME III. No. 1147 | Toronto Friday December 22 1916 | כז כסלו ג׳ חנוכה פרשה מקץ תרעז | פרייטאג 22־טער דעצעמבער 1916 | PRICE: ONE CENT

A. M. Lindman
New York Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK CITY

פרעזידענט ווילסאן פאדערט פון די מלחמה־לענדער אנצופאנגען פריעדענס פערהאנדלונגען

פרעזידענט ווילסאן וויל וויסען פאר וואס די מלחמה ווערט אנגעפירט, ער זאגט, די אינטערעסען פון אמעריקא ווערען אנגעגריפען פון די קריעגס פיהרענדע לענדער אן עס איז דא א געפאהר אז אמעריקא זאל אריין איז קריעג

קענעדע ניט צופריעדען מיט פרעזידענטס ווילסאנ׳ס פארשלאג

פרעזידענט ווילסאן וויל וויסען פאר וואס די מלחמה ווערט אנגעפירט, ער זאגט, די אינטערעסען פון אמעריקא ווערען אנגעגריפען פון די קריעגס פיהרענדע לענדער אן עס איז דא א געפאהר אז אמעריקא זאל אריין איז קריעג.

דעם פרעזידענטס נאטע האט נאר ניט צו טהאן מיט דייטשלאנדס פריעדענס פארשלאג און מיט דעם ענטפער פון די עליים.

פרעזידענט ווילסאן האט אויף זיין איינגעגעבן רעכענונג זיך געווענדעט דיי רעקט צו אלע מלחמה לענדער און האט געמאכט א פארשלאג אנצופאנגען פריע־דענס פערהאנדלונגען.

פרעזידענט ווילסאן האט געזאגט אז די רעכטע פון די פעראייניגטע שטאאטען אלס נייטראלע לאנד איז אנגעגריפען גע־וואָרען פון ביידע צדדים סיי פון די צענט־ראלע מעכטע און סיי פון די עליים און עס האלט ניט וויים פון דעם אז אמע־ריקא זאל אריינגעשלעפט ווערען אין דעו מלחמה, און דעריבער איז אמעריקא בע־רעכטיגט צו וויסען וואס יעדער פון די קעמפענדע צדדים ווילען, אום אמעריקא זאל וויסען פאר וואס איהרע רעכטע וועד־רען פערלעצט.

סטייט סעקרעטער לאנסינג האט היינט פערפענטליכט פאלגענדען סטייט־מענט וועגען פרעזידענט ווילסאנס נאטע.

אונזערע רעכטע זיינען שוין אויף אזוי פיעל אנגעגריפען געווארען פון די מלחמה לענדער אז לאזען עס אזוי ווייטער געהן איז אונמעגליך.

אונזערע רעכטע זיינען אנגעגריפען געווארען פון ביידע צדדים און די לאגע איז געווארען זעהר א קריטישע אזוי אז אמעריקא דראהעט א געפאהר אריינגע־שלעפט צו ווערען אין דער יעצטיגער וועלט מלחמה, און דערפאר זיינען מיר בערעכטיגט צו וויסען וואס די פארדרוי־גען פון די מלחמה פיהרענדע לענדער זיי־נען, אזוי אז אמעריקא זאל וויסען ווי אזוי זיך צו פיהרען אין דער צוקונפט.

פערשטעהט זיך אז אונזער אריינמי־שונג ברענגט אונז ניט קיין מאטעריאלען פראפיט, ווייל מיר האבען צוליעב דער מלחמה פראפפערטעי אין אונזער לאנד, אבער מיר טארען ווייטער ניט פערקוקען אונזערע לאנד אינטערעסען ווייל זיי זיי־נען שטארק אנגעגריפען געווארען.

סעקרעטער לאנסינג האט אין זיין סטייטמענט אויך פערזיכערט אז דעם פרעזידענטס נאטע האט גאר ניט צו טהאן ניט מיט דייטשלאנדס פריעדענס פארשלאג און אויך ניט מיט לליאיד דזשארדזש׳ס ענטפער.

דער פרעזידענט האט שוין לאנג אינס־טרואירט דעם סטייט דעפארטמענט צו אויסארבייטען אזא נאטע. די נאטע איז אויסגעארבייט געווארען און איז אבגע־שיקט געווארען ניט אבסענדיג אויף דעם וואס די צוויי פיינדליכע מעכטע האבען געטהאן ביז יעצט.

דער טעקסט פון פרעזידענט ווילסאנס פריעדענס נאטע.

דעם פרעזידענט׳ס נאטע איז אריי־ברעגשיקט געווארען צו די אמעריקא־נער אמבאסאדארען אין יעדער לאנד צו די עליים אזוי גוט ווי צו די צענטראלע מעכטע, און די אמבאסאדארען זיינען אויסגעפאדערט געווארען איבערצוגעבען די נאטע צום אויסלענדישען דעפארט־מענט פון יעדער לאנד אין וועלכער זיי געפינען זיך.

און די נאטע לעזט זיך ווי פאלגט.

דער פרעזידענט האט מיך אינסטרו־אירט פארצולעגען פאר אייך עטוואס וועגען דער מלחמה אין ער האט אז אייער רעגיערונג וועט עס נעהמען אין אנבעטראכט מיט דער זעלבער פריינד־ליכקייט מיט וועלכער זי איז געשריי־בען. וואורום דאס קומט ניט נאר פון א פריינד, נאר אויך פון א פאר־שטעהער פון א נייטראלער לאנד וועג־מענס אינטערעסען זיינען שטארק אנ־גענריפען געווארען פון דער מלחמה, און וועלכער איז פעראינטערעסירט אין דעם אז די מלחמה זאל זיך שנע־לער ענדיגען, ווייל אויב זי וועט זיך נאך פערציהען וועלען אונזערע אינטע־רעסען אויף אריינגעצויגען ווערען אין דער מלחמה.

דעם פארשלאג וועלכען איך בין אינסטרואירט צו מאכען האט שוין דער פרעזידענט לאנג געוואלט פאר־שלאגען. ער האלט זיך אבער אבי־סעל צוריק פון צו פארשלאגען דאס אין דער יעצטיגער צייט אום עס זאל שלעכט ניט אויסגעטייטשט ווערען מיט די לעצטע פאסירונגען, און מיט דעם וואס די צענטראלע מעכטע האבען געטהאן.

עס איז א פאקט אז דעם פרעזי־דענטס פארשלאג האט ניט צו טהון מיט דעם פארשלאג פון די צענטראלע מעכטע און ער איז פון זיי ניט בע־איינפלוסט געווארען דאס צו טהאן און ער וואלט עס יעצט ניט געשיקט, נור אזוי ווי מען רעדט שוין וועגען שלום דערגיט ער אז מען קען זיין פאר־שלאג וועלכער האט אויך צו טהאן מיט פריעדען בעטראכטען אין איין און דער זעלבער צייט.

דער פרעזידענט שלאגט פאר אז גאר אין גיכען זאלען געמאכט ווערען אנפראגען ביי יעדע פון די נאציאנען וועלכע זיינען פערמישט אין דער מלחמה זיי זאלען אנצייגען אויף די טערמינען אויף וועלכע זיי זיינען ווי־ליג צו שליעסען פריעדען אין דער דער־ווייטער צד זאל אין גאנצען בע־זיעגט ווערען.

אויב די מלחמה מוז נאך אנהאל־טען ביז עס זאל קומען צו אן ענדע, דאן וועלען אלע האפנונגען פאר פריע־דען און פאר א פרייער מענשהייט פער לארען געהן.

די גאנצע וועלט אין פערמישט אין דער יעצטיגער שרעקליכער מלחמה, קיין נאציאן אין דער גאנצער צווילי־זירטער וועלט קען ניט זאגען אז זי שטעהט אויסער דער יעצטיגער מלחמה אלע זיינען דירעקט אדער אונדירעקט פערמישט און דאך איז נאך ביז יעצט ניט פעסט געשטעלט געווארען פאר וואס די מלחמה האט אויסגעבראכען און פאר וואס זי האלט נאך אן.

די פיהרער פון די פערשיעדענע מלחמה לענדער האבען די אורזאכען ערקלערהרט אין אן אלגעמיינער פאר־מע, און לויט עס זעהט אויס זיינען די אורזאכען די זעלבע. קיינער פון די מלחמה פיהרענדע לענדער האבען נאך ניט אנגעוויזען אויף א געוויסער זאך אז זיי וועלען דאס דערגרייכען וועלען זיי אבשטעלען די מלחמה. די נאציאנען אלליין ווייסען ניט פאר וואס זיי האלטען מלחמה.

דער פרעזידענט שלאגט ניט פאר קיין פריעדען, ער לייגט וואגאר ניט פאר קיין פערמיטלונג. ער שלאגט בלויז פאר אז עס זאלען בעקאנט ווע־רען די טערמינען פון שלום אום די נייטראלע נאציאנען זאלען וויסען ווי ווייט עס איז נאך צו פריעדען.

דער פרעזידענט גלייבט אז אין דעם גייסט אין וועלכען ער רעדט און וועג־גען דער זאך וועלכע ער שלאגט פאר וועט געפינען דעם ריכטיגען אבפלאנג אין די מלחמה פיהרענדע לענדער און דער ענטפער וועט פיל־לייכט זיין אזא אין דער פראגע פון פערזיכערען דעם וועלט פריעדען פאר דער צוקונפט איז אמעריקא פונקט אזוי פעראינטע־רעסירט ווי די קריעגס פיהרענדע לענ־דער.

אמעריקא איז אויך שטארק פער אינטערעסירט פונקט ווי די קריעגס פיהרענדע לענדער צו בעשיצען די שוואכערע נאציאנען. זי איז אין דעם פעראינטערעסירט און וועט עס העלפען טהאן, אבער איידער דאס קען געגומען ווערען אין אכט מוז די יעצ־טיגע מלחמה פריהער געענדיגט ווע־רען.

אויף וועלכע טערמינען די מלחמה זאל געענדיגט ווערען וויל דער פרע־זידענט ניט פארשלאגען, דער פרע־זידענט פיהלט אבער אלס זיין רעכט און פליכט זיך אריינצומישען און זאגען אז עס איז שוין צייט די מלחמה זאל זיך ענדיגען, ווייל עס איז דא א געפאהר אז עס וועט באלד זיין צו שפעט, און די ציוויליזאציע פון דער וועלט וועט מעהר ליידען ווי זי וועט פערריפטען.

דער פרעזידענט פיהלט זיך דע־ריבער מיט רעכט פארצושלאגען עס זאלען וואס שנעלער בעקאנט געמאכט ווערען די טערמינען אויף וועלכע די קריעגס פיהרענדע לענדער זיינען ווי־ליג צו שליעסען פריעדען און מאכען פארבערייטונגען צו עטאבלירען דעם וועלט פריעדען און וועלכען אלע זיי־נען פעראינטערעסירט און אלע ווילען זעהען.

אויב מיליאנען און מיליאנען מענש־ליכע לעבענס מוזען נאך אומגעבראכט ווערען צוליעב דעם אז איינער אדער דער צווייטער צד זאל אין גאנצען בע־זיעגט ווערען.

אויב די מלחמה מוז נאך אנהאל־טען ביז עס זאל קומען צו אן ענדע, דאן וועלען אלע האפנונגען פאר פריע־דען און פאר א פרייער מענשהייט פער לארען געהן.

די גאנצע וועלט אין פערמישט אין דער יעצטיגער שרעקליכער מלחמה, קיין נאציאן אין דער גאנצער צווילי־זירטער וועלט קען ניט זאגען אז זי שטעהט אויסער דער יעצטיגער מלחמה אלע זיינען דירעקט אדער אונדירעקט פערמישט און דאך איז נאך ביז יעצט ניט פעסט געשטעלט געווארען פאר וואס די מלחמה האט אויסגעבראכען און פאר וואס זי האלט נאך אן.

די פיהרער פון די פערשיעדענע מלחמה לענדער האבען די אורזאכען ערקלערהרט אין אן אלגעמיינער פאר־מע, און לויט עס זעהט אויס זיינען די אורזאכען די זעלבע. קיינער פון די מלחמה פיהרענדע לענדער האבען נאך ניט אנגעוויזען אויף א געוויסער זאך אז זיי וועלען דאס דערגרייכען וועלען זיי אבשטעלען די מלחמה. די נאציאנען אלליין ווייסען ניט פאר וואס זיי האלטען מלחמה.

דער פרעזידענט שלאגט ניט פאר קיין פריעדען, ער לייגט וואגאר ניט פאר קיין פערמיטלונג. ער שלאגט בלויז פאר אז עס זאלען בעקאנט ווע־רען די טערמינען פון שלום אום די נייטראלע נאציאנען זאלען וויסען ווי ווייט עס איז נאך צו פריעדען.

דער פרעזידענט גלייבט אז אין דעם גייסט אין וועלכען ער רעדט און וועג־גען דער זאך וועלכע ער שלאגט פאר וועט געפינען דעם ריכטיגען אבפלאנג אין די מלחמה פיהרענדע לענדער און דער ענטפער וועט פיל־לייכט זיין אזא אין דער פראגע פון פערזיכערען דעם וועלט פריעדען פאר דער צוקונפט איז אמעריקא פונקט אזוי פעראינטע־רעסירט ווי די קריעגס פיהרענדע לענ־דער.

אמעריקא איז אויך שטארק פער אינטערעסירט פונקט ווי די קריעגס פיהרענדע לענדער צו בעשיצען די שוואכערע נאציאנען. זי איז אין דעם פעראינטערעסירט און וועט עס העלפען טהאן, אבער איידער דאס קען געגומען ווערען אין אכט מוז די יעצ־טיגע מלחמה פריהער געענדיגט ווע־רען.

אויף וועלכע טערמינען די מלחמה זאל געענדיגט ווערען וויל דער פרע־זידענט ניט פארשלאגען, דער פרע־זידענט פיהלט אבער אלס זיין רעכט און פליכט זיך אריינצומישען און זאגען אז עס איז שוין צייט די מלחמה זאל זיך ענדיגען, ווייל עס איז דא א געפאהר אז עס וועט באלד זיין צו שפעט, און די ציוויליזאציע פון דער וועלט וועט מעהר לי